

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация на ПН 2.4 Религия и теология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки, в Православния богословски факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“

1. Хронология на процедурата:

Процедурата за програмна акредитация на ПН 2.4 Религия и теология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки, в Православния богословски факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ е открита на заседание на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства на 22.01.2020 г. (Протокол No 1) по искане на ВУ (Вх. No 27/14.01.2020). Експертната група (ЕГ) и наблюдаващият процедурата са определени с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 16.07.2020 г. (Протокол No14): проф. дфн Валентин Апостолов Канавров, ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, ръководител на ЕГ; проф. дфн Нина Иванова Димитрова, ИИОЗ – БАН, член на ЕГ; проф. дпн Клавдия Василева Сапунджиева, СУ „Св. Климент Охридски“, член на ЕГ; проф. д-р Даниела Василева Сотирова, ТУ София, член на ЕГ; йеромонах Панкратий (Кольо Стефанов Бузов), игумен на Шипченския манастир, член на ЕГ. Наблюдаващ процедурата е проф. дфн Татяна Петрова Батулева.

Срещите с ръководството на ВУ, ръководството на факултета, преподавателите, студентите и административния състав се проведеха на **15.12.2020** г. онлайн съгласно Заповедта на Министъра на здравеопазването във връзка с епидемичната обстановка в страната. На заседание, проведено на **17.02.2021г. (Протокол No 3)**, на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на ЕГ.

При предходната акредитация на ПН 2.4. Религия и теология ПКХНИ дава акредитация с оценка 9, 33 (девет цяло и тридесет и три стотни) и срок на валидност **6 години** (до 14.01.2021).

Дадени са две препоръки. **Първата** от тях е да се ремонтира и обнови материалната база в новия корпус на ПБФ. **Препоръката е изпълнена.** Тревога буди Решението на Академичния съвет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ от 08.06.2020 г. (Протокол No 8, Т. 3.1.2 на АС) за преместване на факултетната библиотека на ПБФ от новия корпус в Корпус 7 на ВУ, който не е ремонтиран и е в недобро състояние.

Втората препоръка - да се засили академичният обмен на студентите по международни образователни програми, **също е изпълнена**. Отчитайки факта, че „причина за липсата на по-голям интерес към програмите за студентска мобилност е слабото владение на чужд език“ през акредитирания период Еразъм-офисът на ВТУ организира безплатни курсове по английски език. Запазването на валидността на тази препоръка не е резултат от критика за неизпълнение, а убеденост, че става въпрос за **отговорно задължение и перманентен ангажимент** от страна на ПН 2.4. *Религия и теология* в ПБФ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ към академичния обмен на студенти и преподаватели по международни образователни програми.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО /Таблица 4/:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКХНИ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система.

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1 /1-10/: „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“.

ПКХНИ установи, че обучението в ПН *Религия и теология* изцяло съответства на мисията, целите и задачите на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Православния богословски факултет и действащото в Република България и ЕС законодателство. За това допринася и дейността на Факултетската комисия по управление на качеството и акредитацията (ФКУКА) – колективен орган, наблюдаващ цялостната активност на основното звено съобразно стратегията за управление на качеството, акредитацията и рейтинга на професионалните направления. За периода януари 2014 г. – януари 2019 г. ФКУКА е провела 7 анкети за проучване на мнението на студентите за обучението и обслужването в ПБФ, чиито резултати са огласени на сайта на ПБФ. Налице е **тясна взаимовръзка** между научните изследвания и обучението в национален и институционален контекст. Пример за това са две изследователски звена – **Православен център „Проф. Тотю Коев“** и **Център по систематическо богословие**, в които преподаватели, докторанти и студенти съвместно осъществяват научно-изследователска проектна дейност и организират публични лекции и семинари. ВТУ е първият държавен университет в страната, получил **сертификат по международен стандарт за качество БДС EN ISO**

9001:2018.

ПКХНИ приема представената от ВТУ мотивировка за необходимост от обучение в магистърски програми в ПН *Религия и теология*, визираща аргументи, свързани с идеята за постигане на високо качество на обучението, престижна позиция в българското и международното образователно пространство, както и успешна реализация на завършилите студенти. Подготовката на студентите в ОКС „Магистър” е в съответствие с европейските изисквания за реформи в образованието и националните обществени потребности. Обучението в МП се провежда в **редовна, задочна и дистанционна** форма, както следва:

I.1. ОКС „бакалавър“, специалност „Теология“, редовна и задочна форма на обучение

II.1. ОКС „магистър“, магистърски програми „Теология“, редовна и задочна форма на обучение, за кандидати от друго направление - 4 семестъра;

2. „Религиозно образование“, редовно и задочно обучение, за кандидати от друго направление с придобита педагогическа правоспособност - 2 семестъра;

3. „Богословие на личността и обществото“, редовно и задочно обучение, за кандидати от същото професионално направление - 2 семестъра;

4. „Църковна история и богослужебно предание“, редовно и задочно обучение, за кандидати от същото професионално направление - 2 семестъра

5. ОКС „магистър“, магистърска програма „Богословие на личността и обществото“, дистанционна форма на обучение.

Констатации за изпълнение на критерий 1.2. в съответствие със стандарт 1 от ESG - част 1/1-10/: „Управление на качеството на образованието“

Учебният план и учебните програми в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПБФ са разработени в съответствие със законовите и институционалните изисквания. С цел подобряване на качеството и контрола по всички дейности е внедрен програмен модул „Разработване на учебни планове“. ПКХНИ констатира поддържане на добро качество на програмите за отчетния период, което се гарантира и от прилагането на различни форми на контрол на **национално** (следакредитационно наблюдение и контрол на НАОА), **институционално и вътрешно** ниво. Във ВТУ действат публично оповестени етични правила, чието съблюдаване се контролира от Етична комисия, както и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство. Не са констатирани случаи на корупция, дискриминация и нарушаване на академичната етика в ПБФ.

Системата за управление на качеството (СУК) обхваща също оценяване на

академичния състав. То се осъществява на основата на Правилник за атестиране на преподавателските, научно-преподавателските и изследователските кадри във ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, както и чрез проучване на студентското мнение минимум веднъж годишно.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „ВУ извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“

Процедурата по разработването, одобряването, наблюдението и обновяването на учебната документация за отделните ОКС се осъществява съгласно националната и университетска законова база. В ПН *Религия и теология* те имат ясно формулирана квалификационна характеристика. Очакваните резултати от обучението в ОКС „бакалавър“ по теология са придобиване на компетенции за ориентиране в религиозната проблематика; професионално дефиниране на различията между основните световни религии; знания за християнските църкви и изповедания и за новите религиозни движения.

През учебната 2014/2015 г. в учебния план за ОКС „бакалавър“ в сп. „Теология“ са въведени нови избираеми дисциплини с цел актуализиране на обучението, свързани с оптимизиране на съотношението в хорариума за *лекции/семинарни упражнения*, увеличаване на часовете за учебни практики и въвеждане на нови избираеми дисциплини.

Относителният дял на актуализираните учебни програми за последните пет години в ПН *Религия и теология* в ПБФ е около 90%. Причините за този висок процент са засилената конкуренция между университетите. Задочната форма на обучение за ОКС „бакалавър“ включва минимум 50% и максимум 56% от хорариума на учебния план за редовно обучение. За придобиването на висше образование в ОКС „бакалавър“ се присъждат се не по-малко от **240 кредита**, като **10** от тях са за успешно издържан държавен изпит или защитена дипломна работа. В съдържателно отношение учебният план включва **16** задължителни дисциплини за профилирана и задълбочена научно-теоретична и специализирана подготовка след придобитата образователно-квалификационна степен „бакалавър“. Те формират хорариум от **960** учебни часа от общо **1440** часа аудиторна заетост. Във всички учебни планове задължителните дисциплини осигуряват фундаменталната дидактическа и методическа подготовка на студентите, а избираемите -

овладяването на специфични знания и умения в областта на религията и теологията. В 5 блока са включени 15 дисциплини с общ хорариум от 135 часа (р.о.) и 75 часа (з.о.) В съответствие с учебния план (р.о. и з.о.) студентът е задължен (чрез избор) да изучава 5 избираеми дисциплини.

МП „Богословие на личността и обществото“ осъществява надграждащо и профилирано богословско обучение, фокусирано към антропологията, социологията и еклесиологията. Водещата цел е „изучаване на изворите, формирането и богословските предпоставки на църковното учение за личността и обществото“. Съотношението между задължителни, избираеми и факултативни дисциплини в МП „Богословие на личността и обществото“ е: 54,5% задължителни, 36,4% избираеми и 9,1% факултативни. ПКХНИ изразява становище, че е необходима по-голяма възможност за избор на избираемите дисциплини. Приемът в тази МП е сравнително равномерен, но не особено силен: за 2013/2014 – 2 з.о.; за 2014/2015 -2 з.о.; за 2015/2016 -1 з.о.; за 2016/2017 – р.о.; за 2017/2018 – 1 з.о ; 4 – р.о; за 2018/2019 – 1 р.о.

МП „Религиозно образование“ (з.о.) се предлага само за кандидати от ДПН, приоритетно за учители, които проявяват интерес към православното богословие и желаят да преподават религия. Тази МП дава по-широки възможности за реализация (напр. в инспекторатите по образование, като възпитатели в училище). Професионалната квалификация е „учител по религия“. Приемът не е особено силен (з.о.): 2013/2014 -3; 2014/2015 -0; 2015/2016 -1; 2016/2017 -2; 2017/2018 -1; 2018/2019.

МП „Теология“ (р.о. и з.о.) се предлага само за завършили ДПН. Перспективите за професионална реализация след завършването ѝ са „в администрацията и клира на ПЦ – както в България, така и в чужбина, както и във всички сфери на обществения, културния и икономически живот, в които се изискват компетенции в религиозната сфера“. Интересът към тази МП е траен и сравнително висок. Приемът, ДН, з.о. е: 2013/14 – 3; 2014/15 – 9; 2015/16 ..2; 2016/17 -4; 2017/18 -4; 2018/19 – 7.

МП „Църковна история и богослужебно предание“ стартира по утвърден учебен план от 2014/15 в редовна и задочна форма на обучение за завършили СПН. Хорариумът на видовете дисциплини, на аудиторната и извънаудиторната заетост е в съответствие със ЗВО и с решенията на Академичния съвет на ВТУ. Професионалната квалификация е: теолог. Приемът, СН е: З.о. - 2013/14 – 0; 2014/15 – 4; 2015/16 - 6; 2016/17 - 0; 2017/18 - 2; 2018/19 – 0. Р.о. - 2013/14 – 0; 2014/15 – 0; 2015/16 - 1; 2016/17 - 3; 2017/18 - 1; 2018/19 – 3.

Съпоставителният анализ на учебните планове и програми от ПН за ОКС „магистър“ показва, че те са съизмерими с учебните планове за съответните специалности в СУ, ПУ и някои европейски университети (университет "Дъръм",

Великобритания и университет в Скопие, Северна Македония). Положителен е фактът на по-голямата практическа ангажираност на студентите – два пъти по-голяма от тази на СУ, като основната разлика е в аудиторната заетост по задължителните дисциплини, макар и при сходен хорариум, тъй като обучението във ВТУ е три семестъра, а в СУ – 4 семестъра. Данните от съпоставката се използват при актуализацията на съществуващите учебни планове и програми и са добра основа за сътрудничество. За периода 2014/15 – 2019/20 г. 6 магистри са участвали в студентска мобилност: в Гърция (2); Австрия (1); Северна Македония (2); Румъния (1).

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление“

Учебната документация в ПН *Религия и теология* отразява **учебния план на всяка образователна програма**. Квалификационната характеристика фиксира целите на обучението – изграждане на система от основни и специализирани знания и умения в областта на съвременната богословска наука; придобиване на знания в предметната област *Теология*, отнасящи се до православната духовност и до религията въобще; основни теми в областта на библистиката и църковното служение в съвременен контекст; категориален апарат на богословската наука.

В ПН *Религия и теология* най-голям относителен дял от практическото обучение е свързан с придобиване на учителска правоспособност. То се реализира в базови за ВТУ училища и чрез включване в мобилностите по програма „Еразъм+“. Най-изявено е практическото обучение в МП **„Религиозно образование“**, насочено към получаване на учителска правоспособност. Творческата активност на студентите се организира и чрез **Православен център „Проф. Тотю Коев“**, **Фондация „Дякония и мисия“** и **Център за систематическо богословие (ЦСБ) към ПБФ**. Ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес се гарантира чрез текущ мониторинг и периодичен анализ, осъществяван на база нормативно обезпечена *Процедура по управление на качеството* Ежегодните анкетни проучвания на мненията се реализират онлайн и се публикуват на сайта. Резултатите сочат, че кадрите, завършили ВТУ, са с висока професионална компетентност и отговорност. Творческата активност на студентите се стимулира чрез работа по проекти, включване в студентски научни сесии, разработване на курсови и дипломни работи, творчески задачи, информационни продукти и реферати.

Индивидуални жалби или колективни молби от страна на студентите се

отправят към Контролния съвет на ВТУ, Студентския съвет, Общото събрание на ПБФ, като през периода 2013-2018 г. не са постъпвали жалби от студенти, обучавани по образователните програми в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в ПН *Религия и теология*.

ПКХНИ установи наличие на съответствие между учебната документация и процедурите на **дистанционна форма на обучение** (ДФО), от една страна, и специфичните изисквания и нормативни рамки за провеждане това обучение, от друга. Учебната документация и в дистанционната форма на обучение в ПБФ на ВТУ се изготвя от катедрата, администрираща обучението за образователната програма "**Богословие на личността и обществото**".

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“

Организацията за прием и адаптиране на българските и чуждестранните студенти е разписана в нормативните документи на ВТУ. Особено ефективна форма за популяризиране и привличане на студенти са периодично провежданите **Дни на отворените врати**, както и оперативните срещи, семинари, дискусии и обучителни дейности, провеждани в цялата страна. От 2017 г. действа „Дирекция магистърски програми“, която обслужва, подпомага и ориентира студентите. В съответствие с Лисабонската конвенция във ВТУ е налице утвърдена “процедура за признаване на придобита в чужбина степен на висше образование и периоди на обучение в чуждестранни ВУ”.

Създадени са оптимални условия за мобилност на студентите. Международното и вътрешното сътрудничество на ВТУ се осъществява в две основни форми: по преките двустранни договори и международните ангажименти на Университета; по програма „Еразъм+“ и по други европейски програми. Към настоящия момент действащите договори по програма „Еразъм +“ са **10** и включват университети от: Великобритания (1), Германия (1), Гърция (1), Малта (1), Полша (1), Румъния (3), Северна Македония (1), Швейцария (1). За акредитационния период от тези възможности за мобилност са се възползвали **6** студенти от ПН – едно сравнително ограничено участие, причините за което се крият в недостатъчната подготовка по чуждия език (3 от тях са магистри). Студентите и докторантите участват активно в научни конференции, кръгли маси, форуми и семинари, както и в научни проекти на университетско и национално ниво. За периода на акредитация има **22 участия** на студенти в научноизследователски проекти, главно по линия на МОН.

Създадена е административна система за мониторинг на реализацията на

завършилите студенти и докторанти, *Web-базирана система „Алумни“*, която действа и в ПБФ.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление“

ПКХНИ установи, че във ВТУ и ПБФ е налице последователна стратегия за подбор на качествен академичен състав, изградена в съответствие с нормативните изисквания на ЗРАСРБ и правилника на ВТУ. Процедурите за приемане на работа са публично оповестени, прозрачни, а информацията за тях е достъпна в WEB сайта на ВТУ. Профилиращите дисциплини се водят от преподаватели на първи ОТД, със съответстваща на дисциплините квалификация и представителна изследователска активност. Към учебната 2018-2019 г. в ПН Религия и теология **на първи ОТД работят 14 преподаватели**. Компетентността на академичния състав са потвърждава от публикациите по тематиката на направлението и разнообразието от водени дисциплини. Общият брой на публикациите на преподавателите в ПБФ на първи ОТД за периода 2013-2018 е **181**. От тях **12** са монографии, **24** са студии (като **1** монография и **4** студии са публикувани в чужбина, а **2** студии са в реферирани издания); **117** са статии в научни издания (от тях **24** са публикувани в чужбина, а **12** – в реферирани издания); **28** са учебници или учебни помагала. Относителният дял на публикациите в научни списания и сборници спрямо общия брой на публикациите е **78%**.

За разглеждания период общият брой цитирания на публикации на преподаватели в ПБФ на първи ОТД в научни списания, сборници и монографии е **138**. От тях **113** са в български издания, а **25** – в чужди, като **13** цитирания са в индексирани и реферирани издания.

ПКХНИ констатира, че във ВТУ функционира стройна система за оценка на приноса на академичния състав в учебната, научноизследователска и художественотворческа дейност на основата на **Правилник за атестиране** на преподавателските, научно-преподавателските и изследователските кадри. През акредитационния период са били атестирани **16** преподаватели, обучавали студенти в ПН Религия и теология. Те са получили **много добра оценка и максимална комплексна оценка** – доказателство за устойчиво професионално израстване. Преподавателите, получили съответната академична длъжност, са: **2** - „професор“, **1** – „доцент“ и **3** – „главен асистент“. Докторска дисертация са защитили **2-ма колеги**, **1** преподавател е получил научната степен „доктор на науките“. Общо **7** са отбелязали напредък в кариерното си развитие за периода на акредитация, което означава **50%** от академичния състав.

Ефективността на системата за насърчаване на академичната мобилност в рамките на европейските програми и двустранно сътрудничество личи от следните данни: броят преподаватели от ПБФ на ВТУ, участвали в изходяща мобилност по програма „Еразъм“ за периода 2012–2019 г. е **11**; установени са партньорски връзки с академични институции от Великобритания, Северна Македония, Гърция и Румъния; в сравнение с предходния акредитационен период (2008–2013г.) при приблизително еднакъв брой преподаватели в ПН Религия и теология, е отбелязан ръст от **40% реализирани** творчески командировки и изходящи мобилности по програма „Еразъм“/„Еразъм+“ и по двустранни договори.

Констатации за изпълнение на критерий 5.2. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея“

ПКХНИ установи, че в ПБФ са налице оптимални условия за творческа изява и ефективна научно-изследователска и художественотворческа дейност както на академичния състав, така и на студентите. Те са редовни участници в традиционните за факултета и за ВТУ *Международен семинар по систематическо богословие* и съвместен *Студентски семинар със специалност Социална педагогика „Социалното служение в съвременното общество“*. През периода на акредитация студенти от бакалавърска и магистърска ОКС в ПН Религия и теология са осъществили **22** участия в научни и образователни форуми, от които **11** са международни. Регистрирани са и **24** участия на студенти в **6** проекта, от които **1** е международен.

Създадени са много добри условия за изследователска активност и участие в международни проекти според спецификата на бакалавърското и магистърското обучение във факултета и ВТУ. ПКХНИ констатира, че е необходимо е да се повиши броят на публикациите на преподавателите в индексирани международни научни списания.

Създадена е ефективна система за персонална поддръжка на студентите в **дистанционна форма на обучение** по време, начин на включване и достъп до виртуални ресурси и дейности чрез университетска комуникационна инфраструктура, вкл. за информиран достъп до преподаватели и/или администратори с цел получаване на разяснения, съвети и помощ в съответствие с приети правила. Учебното съдържание, информационните ресурси и дейности в ДФОС се осигуряват персонализирано по различни начини, като се осигурява ефективно постигане на образователните цели от студентите. На практика дистанционното обучение на магистрантите в програма **„Богословие на личността и обществото“** покрива почти **100 %** от

учебното съдържание по специалността. Задължителните, избираемите и факултативните дисциплини се разпределят в съотношение 60:30:10. ПКХНИ констатира, че разликите между различните форми на обучение са **единствено по отношение организацията и начина** на провеждане на обучението.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова“

Материално-техническата база на ВТУ създава всички условия за качествена образователна и научна дейност. Техническата и информационната инфраструктура са със следните параметри: 4 учебни зали; 180 места; 8,17 кв. м. аудиторна площ/1 студент, наличие на мултимедиен център, оборудван с необходимата техника и разполагащ със 72 места; аудиовизуален център; компютърни зали в Централния корпус с 67 работни места, мултимедия, компютри, 3 скенера, 2 принтера. В определеното за ПБФ пространство функционират две специализирани звена: Православен център „Проф. Тотю Коев“ и Центърът по систематическо богословие. Част от дейността на студентите от ПН 2.4. Религия и теология като хоспитиране, педагогическа, преддипломна и стажантска практика по религия преминава в православни храмове, манастири и в базови училища във В. Търново, Полски Тръмбеш, Русе и други градове.

На разположение на обучаващите се са също Централната университетска библиотека, Филиалната библиотека на ПБФ и Чуждоезиковите библиотечно-информационни центрове. По данни от 2018 г. университетската библиотека разполага с **376 965** библиотечни единици (326 110 тома книги, 48 507 тома периодика, електронни носители на информация и други материали – 2 348). Тя е включена в системата на вътрешно и международно междубиблиотечно книгозаемане и осъществява книгообмен с 57 чуждестранни и български университети, научни институти и библиотеки. Библиотеката при ПБФ в блок 11 наброява **12506 библиотечни единици (11939** тома книги; **534** периодични издания; **33** други носители на информация). 3 000 от тях са набавени през отчетния период, като голяма част са от дарения.

Технологичното осигуряване на **дистанционната форма на обучение** се обезпечава от ЦДО, а учебно-методическото – от обучаващото звено. Осигурена е комуникационна среда за обучение чрез специализирана софтуерна платформа, разработена специално за нуждите на университета. За ПН 2.4. Религия и теология дистанционната форма на обучение се прилага само за една от

магистратурите. ПКХНИ установи **висока степен на обезпеченост** с дидактически ресурси и осигуреност на профилиращите дисциплини с учебници, учебни пособия и материали за обучение, вкл. на електронен носител. Свидетелство за това е фактът, че 8 преподаватели самостоятелно или в съавторство са издали **24 учебници/учебни пособия**, което означава, че 31% от профилиращите дисциплини са осигурени със собствени учебни материали.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите“

Във ВТУ и в ПБФ в частност действа ефективна система за управление на информацията. Тя включва периодично обсъждане и публично оповестяване на профила и успеха на студентите; усъвършенстване качеството на учебните програми и ефективността на резултатите. Управлението на информацията е част от Сертифицираната система за управление на качеството на ВТУ, включваща образователната, художествено-творческата, научноизследователската и международната дейност. Съществен елемент на Сертифицираната система са процедурите за вътрешен одит, провеждани два пъти годишно.

Съществува функционираща система „Алумни“, чиито обобщени данни показват, че около 54% от завършилите студенти в ПН 2.4. Религия и теология работят по специалността си, като всички оценяват обучението си във ПБФ на ВТУ като ефективно за професионалната си реализация. Поддържат се собствени информационни масиви за световните достижения в ПН с цел непрестанно осъвременяване моделите на обучение и осигуряване на конкурентоспособност в специфичното образователно пространство чрез проучване на сходни програми у нас и в чужбина (Примери: програмите *Религията в Европа, Извори и традиции на богословието, Църковно социално дело, Църковен мениджмънт*).

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление“

ПКХНИ констатира, че във ВТУ и ПБФ е налице действителен алгоритъм, осигуряващ обективна, навременна и напълно достъпна информация по всички дейности, свързани с обучението и «жизнения цикъл» на студентите. Тази констатация е валидна и за двете степени на обучението. Осигурен е

непрестанен информационен ресурс за образователната, научноизследователската и художествено-творческа дейност в ПН, като за това допринасят структури като *Карриерен център*, съдействащ за ориентацията на студентите относно избора и развитието им, сайтът на университета и страниците на факултетите. Информацията включва и възможностите за мобилност.

Провежда се устойчива политика за популяризиране на научната продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели (чрез Годишника на Центъра по Систематическо богословие „Теологикон“, сайта на ВТУ, Цифровия научен архив на ПБФ, Фейсбук страницата на ПБФ, репортажи и авторски предавания в регионалните и национални медии).

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление“

ПКХНИ установи, че обучението по отделните дисциплини в ПН 2.4. Религия и теология се провежда съобразно учебните програми и съдържанието му периодично се актуализира. Срещите с работодатели показват устойчива тенденция образованието по религия и теология да бъде с **по-приложна ориентация** и с **по-висока степен на вариативност** при избираемите и факултативните дисциплини. Налице е удовлетвореност от учебния процес. За актуализацията на учебно-нормативната база в ПБФ допринасят и системно провежданите анкети, реалното присъствие на студенти в Комисията за управление и контрол на качеството на образователния процес, Факултетния съвет на ПБФ (4 студента и докторанта) и Общото събрание на ПБФ (5 души). Мониторингът на успеваемостта на студентите в процеса на обучение и след успешното завършване е основа за въвеждане на стимули, мотивиращи по-нататъшната изява на студентите.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“

Външното осигуряване на качеството в ПН Религия и теология е свързано с прилагане на Сертифицирана система за управление на качеството, съществена част от която са извършваните одити. ВТУ е **първият държавен университет в страната, получил международен стандарт за качество БДС EN ISO 9001: 2015 с номер 290801 QM15**. То се реализира и чрез акредитационните процедури

(проведена програмна акредитация на ПН 2.4. Религия и теология). Във ВТУ има общо 21 акредитирани професионални направления в ОКС „бакалавър“ и „магистър“, като от тях ПН 2.4. Религия и теология е **на второ място по акредитационна оценка (9,33)**.

Обучаващото звено провежда последователна политика за повишаване на интереса към специалността в условията на конкуренция от сходни специалности. Тя е в съзвучие с мисията на ВУ и ролята му на престижен научно-образователен и културен център, съизмерим с европейските изисквания и достоен наследник на Търновската книжовна школа. В състава на комисиите за семестриални и държавни изпити се канят преподаватели от други висши училища и потребители.

Деятелността на Православния богословски факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий се усъвършенства с оглед актуалността на тематиката; привличат се изявени в съответното научно направление учени от други университети и сродни организации; предприемат се мерки в съответствие с препоръките на ПКХНИ към НАОА; налице е взаимодействие със студентите в двете образователно-квалификационни степени и с потребителите на кадри. От една страна, научната и организационна дейност факултета е съвместима с тази на другите сродни факултети, а от друга, има своя специфика, както в теоретично, така и в практическо отношение.

SWOT АНАЛИЗ

Силни страни (Strengths)	Слаби страни (Weaknesses)
-------------------------------------	--------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> · Достатъчен като численост и добре квалифициран преподавателски състав на първи ОТД. · Тясна връзка между научноизследователска работа и обучение. · Приложна ориентация на образованието и адекватност на социалните потребности. 	<ul style="list-style-type: none"> · Нерешен въпрос с мястото на библиотеката на Православния богословски факултет. · Ограничена студентска мобилност по международни образователни програми. · Ограничен брой публикации на преподаватели в индексирани международни издания.
Възможности (Opportunities)	Рискове (Risks)
<ul style="list-style-type: none"> · Интензифициране на международния студентски и преподавателски обмен по международни образователни програми. · Увеличаване броя на преподавателските публикации в индексирани международни издания. 	<ul style="list-style-type: none"> · Демографска криза, която може да доведе до намаляване броя на кандидатите за обучение в бакалавърската и магистърските програми.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване и обсъждането, проведено на **17.02.2021 г. (Протокол № 3)**, членовете на Постоянната комисия, на основание чл. 88а, ал. 5, т. 1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система в съответствие с чл. 79, ал. 1 на Закона за висшето образование. След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и оценяване на проекти“, Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства взе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 2.4 Религия и теология във Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ на основание обща оценка 9.27 (девет цяло и двадесет и седем стотни):

за ОКС „бакалавър“:

1. „Теология“ - редовна и задочна форма на обучение.

ОКС „магистър“:

1. „Теология“ - редовна и задочна форма на обучение , за кандидати от друго направление - 4 семестъра;
2. „Религиозно образование“ - редовно и задочно обучение, за кандидати от друго направление с придобита педагогическа правоспособност - 2 семестъра;
3. „Богословие на личността и обществото“- редовно и задочно обучение, за кандидати от същото професионално направление - 2 семестъра;
 - „Богословие на личността и обществото“ - дистанционна форма на обучение.
4. „Църковна история и богослужебно предание“ - редовно и задочно обучение, за кандидати от същото професионално направление - 2 семестъра.

2. Срокът на валидност на акредитацията е до следващата програмна акредитация съгласно чл. 81, ал. 2 на ЗВО и Графика за акредитация на професионалните направления.

3. Определя капацитет на професионално направление 2.4 Религия и теология във Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, както следва:

- за ОКС „бакалавър“ редовно и задочно обучение – 110 студенти (50 РО и 60 ЗО);
- за ОКС „магистър“ редовно, задочно и дистанционно обучение – 90 студенти (30 РО, 40 ЗО и 20 ДО);

Общо за професионалното направление: 200 студенти

Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства формулира следните **препоръки**:

1. Да се намери решение за местонахождението на факултетната библиотека на Православния богословски факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, което е оптимално за студентите, докторантите и преподавателите от ПН 2.4 Религия и теология.

Срок: за учебната 2022/2023 г.

2. Да се интензифицира академичният обмен на студентите и преподавателите по международни образователни програми.

Срок: постоянен.

Председател на ПКХНИ:
проф.дфн Анна-Мария Тотоманова

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Таблица А 1. Брой обучавани студенти в ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за последните 5 години

Студенти	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
1. ОКС „бакалавър”					
1.1. Редовно обучение	19	14	27	23	22
1.2. Задочно обучение	42	36	14	9	-
2. ОКС „магистър”					
2.1. Редовно обучение	1	3	6	1	6
2.2. Задочно обучение	10	7	10	12	6
2.3. Дистанционно обучение	1	1	8	8	7
Общо:	73	61	65	53	41

Таблица А 2. Брой преподаватели на ОТД, които осигуряват обучението в ОКС „бакалавър” по ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за последните 5 години

Преподаватели на ОТД	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Хабилитирани, в т.ч.:					
Професор, д.н.	-	1	1	1	1
Професор, д-р	-	-	-	-	1

Доцент, д.н.	1	-	-	-	-
Доцент, д-р	11	11	10	11	11
Нехабилитирани, в т.ч.					
Главен асистент, д-р	7	7	8	7	7
Асистент, д-р	1	1	1	1	1
Асистент	-	-	-	-	-
Общо:	20	20	20	20	20

Таблица А 3. Брой преподаватели на ОТД, които осигуряват обучението в ОКС „магистър” по ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за последните 5 години

Преподаватели на ОТД	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Хабилитирани, в т.ч.:					
Професор, д.н.	1	2	2	2	2
Професор, д-р	-	-	-	-	1
Доцент, д.н.	1	-	-	-	-
Доцент, д-р	6	6	6	6	6
Нехабилитирани, в т.ч.					
Главен асистент, д-р	6	6	5	5	5
Асистент, д-р	1	1	1	1	1
Асистент	-	-	-	-	-
Общо:	17	17	16	16	16

Б. ДРУГИ ТАБЛИЦИ И СПИСЪЦИ, КОИТО ОТРАЗЯВАТ ОСИГУРЕНОСТТА НА ОБУЧЕНИЕТО В ОКС „МАГИСТЪР“

Таблица Б 1. Брой обучавани студенти в магистърска програма *Богословие на личността и обществото*, 2 сем. **РО, ЗО и ДО** в ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за последните 5 години

Студенти	2015/1	2016/1	2017/1	2018/1	2019/2
Редовно обучение	-	2	6	1	3
Задочно обучение	1	-	1	-	-
Дистанционно обучение	1	1	8	8	7
Общо:	2	3	15	9	10

Таблица Б 2. Брой преподаватели на ОТД, които осигуряват обучението в магистърска програма *Богословие на личността и обществото*, 2 сем. **РО, ЗО и ДО** в ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за последните 5 години

Преподаватели на ОТД	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Хабилитирани, в т.ч.:					
Професор, д.н.	-	-	-	-	-
Професор, д-р	-	-	-	-	1
Доцент, д.н.	-	-	-	-	-
Доцент, д-р	4	4	4	4	3
Нехабилитирани, в т.ч.					
Главен асистент, д-р	3	3	2	2	2
Асистент, д-р	-	-	-	-	-
Асистент	-	-	-	-	-
Общо:	7	7	6	6	6

Списък 1 на преподавателите на ОТД, които осигуряват обучението по ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ за последните 5 години

№	Преподаватели – ОКС „бакалавър”	Преподаватели – ОКС „магистър”
1	проф. дтн Апостол Живков Делипапазов	проф. дтн Апостол Живков Делипапазов
2	проф. д-р Димитър Маринов Киров	проф. д-р Димитър Маринов Киров
3	доц. д-р Свилен Милков Тутеков	доц. д-р Свилен Милков Тутеков
4	доц. д-р Магдалена Маринова Легкоступ	доц. д-р Магдалена Маринова Легкоступ
5	доц. д-р Мариян Богоев Стоядинов	доц. д-р Мариян Богоев Стоядинов
6	доц. д-р Людмил Мартинов Малев	доц. д-р Людмил Мартинов Малев
7	доц. д-р Павлин Петров Събев	доц. д-р Павлин Петров Събев
8	доц. д-р Светлозар Методиев Влайков	доц. д-р Светлозар Методиев Влайков

9	доц. д-р Димитър Йорданов Димитров	доц. д-р Димитър Йорданов Димитров
10	доц. д-р Клара Евлогиева Мечкова	гл. ас. д-р Стефка Петрова Кънчева
11	доц. д-р Пепа Петрова Лунгарова / доц. д-р Росен Миланов	гл. ас. д-р Смилен Иванов Марков
12	доц. д-р Росица Димитрова Димкова	гл. ас. д-р Пламен Радков Русев
13	гл. ас. д-р Стефка Петрова Кънчева	гл. ас. д-р Даниел Веселинов Йорданов
14	гл. ас. д-р Смилен Иванов Марков	гл. ас. д-р Росен Георгиев Русанов
15	гл. ас. д-р Пламен Радков Русев	гл. ас. д-р Тодор Енчев Тодоров
16	гл. ас. д-р Даниел Веселинов Йорданов	гл. ас. д-р Юлиян Ганчев Великов
17	гл. ас. д-р Росен Георгиев Русанов	ас. д-р Добромир Руменов Димитров
18	гл. ас. д-р Тодор Енчев Тодоров	
19	гл. ас. д-р Юлиян Ганчев Великов	
20	ас. д-р Добромир Руменов Димитров	

Списък 2 на преподавателите на ОТД, които осигуряват обучението в магистърска програма *Богословие на личността и обществото*, 2 сем. **РО, 30 и ДО** в ПН 2.4. *Религия и теология* във ВТУ за последните 5 години

№	Преподавател	Дисциплина
1	проф. д-р Димитър Маринов Киров	Библейска антропология
		Богословие на диалога
2	доц. д-р Мариян Богоев Стоядинов	Антропология и амартология в исихаското богословие
		Догматически извори на църковното учение за човека
		Учението за човека в исихасткото богословие
		Евхаристийна еклисиология

3	доц. д-р Свилен Милков Тутеков	Аскетическа антропология
		Богословие на личността в светоотеческата мисъл
		Опитната антропология в православно подвижническо предание
		Отношенията Църква-общество в епохата на модерността и постмодерността
4	доц. д-р Димитър Йорданов Димитров	Отношенията Църква-общество в късното Средновековие на Изтока и на Запада
5	гл. ас. д-р Стефка Петрова Кънчева	Библейски предпоставки на социалното богословие
		Социални възгледи в Свещеното Писание
6	гл. ас. д-р Смилен Иванов Марков	Възгледи за обществото в античността и ранното Средновековие
		Социалната философия в античността и късната елинска традиция
7	гл. ас. д-р Пламен Радков Русев	Древно-семитска митология и антропология

